

Z prvého listu vane nostalgia až depresia a sklon k rezignácii, akoby, na rozdiel od svojho auta, I. Kadlečík už nevládal. V druhom liste niet po podobných stavoch ani stopy, hoci sa situácia objektívne nezmenila; je to list plný osobnej vzbury, túžby po sebarealizácii a autor akoby ním dodával odvalu sebe aj adresátovi.

Rozloženie jednoduchých viet a súvetí, ako vidno z ukážok, veľmi úzko súvisí s tým, ktorý slohový postup v texte dominuje: list č. 4 má informačnú povahu (druhý list, v ktorom prevládajú jednoduché vety nad súvetiami, list č. 6 (porov. predchádzajúcu tabuľku), sa takisto zakladá na informačnom slohovom postupe – takmer celý je venovaný opravám recenzii pripravovaných na publikovanie); list č. 9 je výpravnejší, má rozprávačsko-úvahový charakter.

1.2. Pomer počtu jednoduchých viet k počtu súvetí sa ako čiastkový ukazovateľ najčastejšie usúvzťazňuje s ďalšou čiastkovou kvantitatívnou charakteristikou, a to s údajom o syntaktickej zložitosti súvetia. Ide o pomer počtu vedľajších viet k počtu súvetí, ktorý sa udáva ako absolútne číslo signalizujúce mieru zovretosti vyjadrovania (jeho hodnota narastá priamo úmerne s množstvom vedľajších viet). U F. Ruščáka, L. Valekovej ani J. Mistríka sa nám toto číslo nepodarilo zistiť. V prácach kolektívu M. Těšitelovej sa uvádza pre publicistiku hodnota 1,15 a pre náučný štýl 1,38, ale pre hovorené texty tohto štýlu už 1,69 (Těšitelová a kol., 1983, s. 103). Syntaktická zložitost' odborných textov K. Buzássyovej bola 1,62, J. Horeckého 1,26, J. Sabola 1,97 (Šimková, rkp.).

Z analýzy časti korešpondencie I. Kadlečíka sme vypočítali syntaktickú zložitost' vo výške 1,48, čo sa nám na prvý pohľad zdalo trochu prekvapujúce. Empirické poznanie skúmaných textov totiž budilo predstavu výraznej prevahy hlavných viet, resp. parataktických súvetí, preto sme očakávali nižšiu hodnotu. Na druhej strane táto dost' vysoká syntaktická zložitost' Kadlečíkovho súvetia korešponduje so zistením v predchádzajúcom bode, t. j. so značnou prevahou súvetí nad jednoduchými vetami, čo spoločne (aj s nasledujúcimi výsledkami) potvrdzuje celkovú zložitost' syntaktickej výstavby Kadlečíkovej korešpondencie a jeho myslenia i prejavu vôbec.

1.3. Ďalšou kvantitatívnou charakteristikou je štylisticky príznakový pomer dvoch najčastejších typov súvetí: v naratívnych textoch jednoznačne prevažuje typ HV + HV, v oblasti vecných štýlov typ HV + VV. Uvedená hypotaxa je podľa výskumov kolektívu M. Těšitelovej (1982) najvýraznejšie zastúpená v textoch náučného štýlu (66 %), menej v publicistike (56 %). F. Ruščák o pomere parataktických a hypotaktických súvetí konštatuje, že „v epištolárnom štýle sú všeobecne v prevahe parataktické konštrukcie. Vzájomný pomer parataxy a hypotaxy je 1,5:0,5“ (1988, s. 34). U I. Kadlečíka je tento pomer takmer opačný, a to 1:1,6, resp. typ HV + VV tvorí z najčastejších dvoch typov súvetí 62 %. Ide opäť o doklad formálnej nejednoduchosti Kadlečíkovho vyjadrovania, ale nie je to zložitost' samoúčelná. V syntaktickej štruktúre jeho listov sa pomerne zreteľne odráža profesionalita spisovateľa a ďalšie mimojazykové faktory – ak mal I. Kadlečík čas, chuť a doba bola trochu priaznivejšia, vedel (viac či menej vedome) veľmi účelne strieďať

jednoduché vety a rozličné typy súvetí. Ak sa „priťažievalo“, listy boli zvyčajne písané akoby na jeden dúšok, štýlom „čo na srdci, to v pere“, a slobodná, štylizáciou ani autocenzúrou nezviazaná syntax odhafuje v nich svoju dynamiku i estetiku.

1.4. Posledné konštatovania dokazuje aj poradie a distribúcia najčastejších typov súvetí. Na prvých dvoch miestach sú už spomínané typy HV + VV a HV + HV, čo je v súlade s vecnými štýlmi skúmanými kolektívom M. Těšitelovej. Poradie na ďalších miestach je celkom prirodzene odlišné, napr. typ HV + HV + VV, ktorý je u I. Kadlečíka hneď 3., uvádza M. Těšitelová a kol. (1985, s. 221) pre publicistiku na 4. mieste, pre náučný štýl na 5. mieste. Na 4. mieste je u I. Kadlečíka typ HV – VV – HV; podľa kolektívu M. Těšitelovej je tento typ v publicistickom i náučnom štýle na 8. mieste a pod. Zaujímavé však je, že kým výsledky kolektívu M. Těšitelovej ani v jednom zo štýlov neprinášajú na prvých desiatich miestach viac ako trojčlenné súvetie, u I. Kadlečíka sa medzi desiatimi najčastejšími typmi súvetí vyskytujú až dve štvorčlenné súvetia – na 5. mieste typ HV + HV + HV + Hv a na 9. mieste HV + HV + VV + VV.

O istej svojráznosti a najmä o syntaktickej nestereotypnosti Kadlečíkových listov hovorí aj zastúpenie jednotlivých súvetných celkov. Prvé dva typy (Hv + Vv a Hv + Hv) tvoria 38 % a prvých desať typov 68 % všetkých súvetí. Zvyšných 32 % poskytuje dost' široký priestor na variovanie a I. Kadlečík ho aj využíva – tu už prakticky každé súvetie má inú syntaktickú štruktúru, a tak päťdesiatka najrozličnejších typov spestruje skladobnú výstavbu skúmaných listov. V administratívnych textoch prvé dva typy tvoria až 60 % (skoro toľko ako u I. Kadlečíka desať typov) a prvých desať typov 84 % všetkých súvetí; v publicistike je to 42 % a 60 % (Těšitelová a kol., 1982).

1.5. Kvantifikovanie vonkajších (fyzických) vlastností syntaktických jednotiek by nebolo úplné bez poznania dĺžky vety, resp. vetného celku. Počet slov, ktorým sa táto dĺžka meria, je azda najzávažnejším, syntakticky a štylisticky relevantným parametrom. Z viacerých spôsobov určovania dĺžky vety (porov. Mistrík, 1985, s. 247–248) sme zvolili meranie pomocou slov – slovoťvarov ako grafických jednotiek (= sled písmen medzi dvoma medzerami), a to vo vete ako grafickej jednotke (= vetný celok od veľkého písmena po bodku; ďalej ju označujeme *veta*) a vo vete ako syntaktickej jednotke (= jednotka s jedným predikátom; nazýva sa *klaúza*). V slovenčine sú štylisticky neutrálne vety s dĺžkou 4–10 slov (Mistrík, 1977), ktoré sa najčastejšie vyskytujú vo všetkých štýloch a žánroch.

Prehľad priemerných dĺžok viet v tých istých textoch ako v predchádzajúcej tabuľke:

Počet slov	I. K.	K. B.	J. H.	J. S.	Di	Pr	Pu	Ná	Od	P	F. R.	Ľ. V.
vo vete	15,65	30,28	19,89	29,17	5,8	10,7	13,8	19,2	19,97	16,06	9,34	13,74
v klaúze	5,66	13,32	14,13	11,61	–	–	–	–	9,36	8,37	–	–

V „nepríznakovom“ rozpätí sa nachádzajú iba dialogické texty, ktoré skúmal J. Mistrík (ide o štylizované dialógy – rozhlasové a divadelné hry,